

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Hoitotyön koulutusohjelma

Emmi Laapas ja Kaisa Lahtela

Syöpään sairastunut lapsi Ammattikorkeakoulu- jen hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetöissä - kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Tiivistelmä

Emmi Laapas ja Kaisa Lahtela

Syöpään sairastunut lapsi Ammattikorkeakoulujen hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetöissä – kuvaileva kirjallisuuskatsaus, 28 sivua

Saimaan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö 2014

Ohjaaja: lehtori Tarja Rummukainen, Saimaan Ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata, miten syöpään sairastunutta lasta on tutkittu ammattikorkeakoulujen hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetöissä. Tavoitteena oli tehdä yhteenveto siitä, millä menetelmillä, mistä näkökulmasta ja mitä tuloksia on saatu syöpään sairastuneesta lapsesta ammattikorkeakoulujen hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetöistä. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisella tutkimusmenetelmällä ja opinnäytetyöt kerättiin Theseus-julkaisuarkistosta.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä. Theseus-julkaisuarkistosta saatu aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä induktiivista menetelmää hyödyntäen.

Tuloksista kävi ilmi, että hoitotyön koulutusohjelmissa syöpään sairastunutta lasta ei ole tutkittu paljon. Toisaalta kuitenkin opinnäytetyöt, jotka löydettiin ja valittiin aineistoon, oli tehty eri näkökulmista, sekä ne olivat sisällöltään erilaisia. Tämän takia tulokset olivat laajat, mutta eivät kuitenkaan tukeneet toisiaan. Ne eivät myöskään ole yleistettävissä, sisältönsä erilaisuuden vuoksi.

Opinnäytetyön tuloksista saatua yhteenvetoa voidaan hyödyntää tulevien opinnäytetöiden aiheiden valinnassa, sekä opinnäytetyön näkökulmaa tai menetelmää valittaessa.

Asiasanat: lapsi, syöpä, ammattikorkeakoulu, opinnäytetyö, kuvaileva kirjallisuuskatsaus, Theseus

Abstract

Emmi Laapas and Kaisa Lahtela

Review on theses of Health Care Programmes in the University of Applied Sciences: the topic of child suffering from cancer, 28 pages

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Degree Program of Nursing

Bachelor's Thesis 2014

Instructor: Lecturer Tarja Rummukainen, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of this study was to describe how a child suffering from cancer has been studied in the theses of the University of Applied Sciences' nursing degree program. The aim of the study was to come up with a summary on what methods and viewpoints have been utilized, and what sort of results have been obtained in the those theses.

This study was implemented by using qualitative research method. Data for this thesis were collected by Theseus - which is an open repository of the University of Applied Sciences.

The results of the study show that this topic has not been researched much in the nursing education programs. However, the theses which had been done and were used as our data were conducted from varying viewpoints and with broad content. As a result, our findings were varying and did not always support each other. This is also a reason why it wasn't possible to conclude our study with any generalizations.

The summary of this study can be utilized in the future as guide for providing inspiration for students selecting their own research topics or methods.

Keywords: child, cancer, University of Applied Sciences, Bachelor's Thesis, Literature review, Theseus

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Syöpään sairastunut lapsi.....	6
2.1	Lapsuusajan syöpä.....	6
2.2	Lasten syöpätautien diagnostiikka.....	7
2.3	Lasten syöpätautien hoito.....	7
2.4	Syöpään sairastuneen lapsen perhe.....	8
2.5	Syöpään sairastuneen lapsen hoitotyö.....	9
3	Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyö.....	9
4	Opinnäytetyön tarkoitus.....	10
5	Opinnäytetyön toteutus.....	11
5.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus.....	11
5.2	Aineiston haku ja menetelmä.....	12
5.3	Aineiston ja sisällön analyysi.....	13
6	Opinnäytetyöhön liittyvät eettiset näkökohdat.....	14
7	Kirjallisuuskatsauksen tulosten analysointi.....	14
7.1	Opinnäytetöiden tutkimusmenetelmät.....	14
7.2	Opinnäytetöiden näkökulmat.....	16
7.3	Opinnäytetöiden tulokset.....	18
8	Pohdinta.....	23
8.1	Tutkimustulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	23
8.2	Eettisyys ja luotettavuus.....	24
8.3	Opinnäytetyön jatkotutkimusaiheet.....	24
	Kuviot.....	26
	Taulukot.....	26
	Lähteet.....	27

1 Johdanto

Opinnäytetyömme aiheena oli tehdä kuvaileva kirjallisuuskatsaus siitä, miten Suomen ammattikorkeakoulujen hoitotyön koulutusohjelmien opinnäytetöissä on tutkittu syöpään sairastuneiden lasten hoitotyötä. Tässä opinnäytetyössä lapsella tarkoitetaan alle 16-vuotiasta henkilöä.

Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta luonnehditaan yleiskatsaukseksi, jolla ei ole tiukkoja tai tarkkoja säännöksiä. Käytettävät aineistot ovat laajoja, eivätkä ne ole säädösten määrittelemiä. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tutkittavaa aihetta pystytään kuitenkin kuvaamaan laajasti ja tarvittaessa voidaan määritellä tutkittavan aiheen ominaisuuksia. Verrattuna muihin kirjallisuuskatsaustyyppisiin, kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tutkimustehtävät voivat olla väljempiä. (Salminen 2011.) Materiaali opinnäytetyöhön kerättiin Ammattikorkeakoulujen julkaisuarkisto Theseuksesta, koska halusimme opinnäytetyöhömmme ainoastaan ammattikorkeakouluissa tehtyjä opinnäytetöitä.

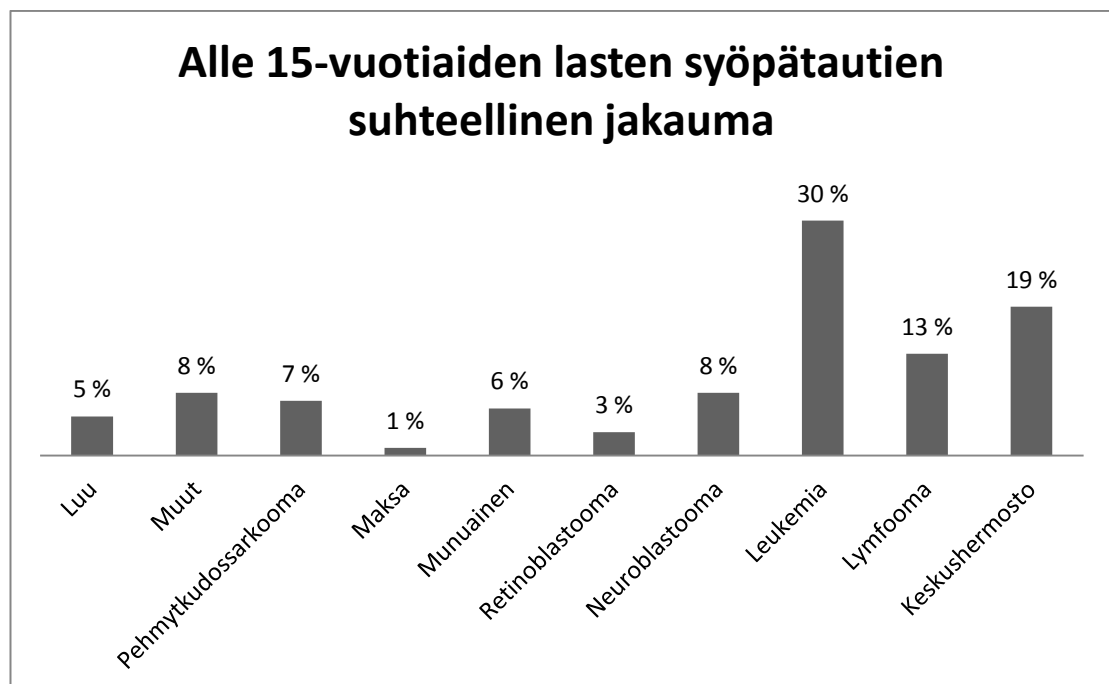
Aiheen valintaan vaikuttivat kiinnostus lasten hoitotyötä kohtaan erityisesti syöpäsairauksien osalta. Tavoitteena oli koota yhteen ammattikorkeakouluissa tehtyjä opinnäytetöitä syöpää sairastavan lapsen hoitotyöstä ja laatia niistä yhteenvedo sekä saada kokonaiskuva siitä, kuinka aihetta on aiemmin tutkittu. Yhteenvedon tavoitteena on selvittää mahdollisia jatkotutkimusaiheita uusille opinnäytetöille sekä selvittää, millä tutkimusmenetelmillä ja mistä näkökulmasta jatkossa opinnäytetöitä olisi järkevää tehdä.

Aihetta oli tärkeää tutkia, koska lasten syövät ovat harvinaisia, ja siksi ne usein diagnosoidaan vasta myöhäisessä vaiheessa. Tärkeää on, että perusterveydenhuollossa, esimerkiksi lastenneuvoloissa tai terveystieteissä työskentelevällä hoitohenkilökunnalla olisi tarpeeksi tietotaitoa ja rohkeutta lähettää lapsi tarvittaessa jatkotutkimuksiin. Aihe on tärkeä ja ajankohtainen, koska harvalla alalla työskentelevällä on kokemusta tunnistaa diagnosoimatonta syöpää lapsilla. Tämä hidastaa diagnoosin tekemistä sekä hoitojen aloittamista, mikä puolestaan heikentää ennustetta. Nykyään valtaosa lasten syöpätapauksista voidaan kuitenkin parantaa. (Pihkala 2010, 383–384.)

2 Syöpään sairastunut lapsi

2.1 Lapsuusajan syöpä

Lapsuusiässä syöpään sairastuminen on harvinaista. Noin 150 lasta sairastuu Suomessa syöpään joka vuosi. Lasten syövät poikkeavat suuresti aikuisiän syöpäkirjosta. Akuutit leukemiat, lymfoomat sekä pahanlaatuiset aivokasvaimet ovat tavallisimpia lapsilla esiintyviä syöpämuotoja. (Pihkala 2010, 383.) Kuviossa 1 on esitelty alle 15-vuotiaiden lasten syöpätautien suhteellinen jakauma.

Kuvio 1. Alle 15-vuotiaiden lasten syöpätautien suhteellinen jakauma (Pihkala 2010, 383.)

Lapsilla esiintyvät syöpäkasvaimet sijaitsevat yleensä syvemmissä kudoksissa, minkä vuoksi niitä ei havaita varhaisessa vaiheessa. Lähes 80 %:lla sairastuneista on diagnoosivaiheessa etäpesäkkeitä ja kasvaimet ovat kookkaita. Tästä huolimatta lasten syöville on hyvä ennuste, sillä lasten syöpätaudit ovat herkkiä solunsalpaajahoidoille ja noin $\frac{3}{4}$ lapsista paranee pysyvästi. Kuitenkin ennuste riippuu syövän levinneisyydestä sekä monista muista riskitekijöistä. (Pihkala 2010, 384.)

2.2 Lasten syöpätautien diagnostiikka

Koska lasten syöpätaudit ovat harvinaisia, niiden diagnosointi usein viivästyy. Lapsen sairastuessa apua haetaan ensin terveyskeskuksista, joissa työskentelevät yleislääkärit harvoin osaavat epäillä kyseessä olevan syöpä sen moninaisten oireiden vuoksi. Kuitenkin syöpätauteihin erikoistuneen lääkärin näkökulmasta oireet ja lapsen tilanne ovat usein viitanneet syöpään. Hoidon onnistumisen kannalta olisi ensisijaisen tärkeää, että terveyskeskusten lääkärit osaisivat ja rohkenisivat lähettää lapsen herkästi jatkotutkimuksiin. Syöpätaudit lapsilla ovat kuitenkin siinä määrin harvinaisia, että terveyskeskuslääkäri kohtaa keskimäärin yhden diagnosoimattoman syöpää sairastavan lapsen uransa aikana. (Pihkala 2010, 384–385.)

Kun lapsella epäillään syöpää, on tärkeää, että yleislääkäri osaa lähettää potilaan päivystyksellisesti lähimpään yliopistosairaalaan lasten syöpä- ja veritautien tutkimusyksikköön lisätutkimuksiin. Mikäli lapsella epäillään aivokasvainta, tulee lapsi lähettää lastenneurologian yksikköön. Tapauksissa, joissa epäily on epämääräinen, voidaan lapsi kuitenkin lähettää myös keskussairaalaan, mikäli se sijaitsee lähempänä. Terveyskeskusten lääkäreiltä ei odoteta täsmällistä diagnoosia tai kattavia tutkimuksia, vaan oikeaoppista tapausten reagointia, jotta mahdollisimman moni lapsi saataisiin ajoissa asianmukaiseen hoitoon. (Pihkala 2010, 390.)

2.3 Lasten syöpätautien hoito

Kun syöpä on todettu, hoitoa ei ole suotavaa aloittaa kirurgialla. Nykyisten tutkimus- ja hoitokäytäntöjen mukaan kirurgit tekevät yhteistyötä syöpätautien yksikön kanssa. Tämän lisäksi heillä on moniammatillinen työryhmä tukena, johon kuuluvat kaikki sosiaalityöntekijästä ja fysioterapeutista aina ravitsemusterapeuttiin saakka. Näin saadaan taattua lapselle paras mahdollinen ja juuri hänen sairauteensa sopivin ja parhaiten tehoava hoito ja kuntoutus. (Pihkala 2010, 390–391).

Hoito koostuu lapsilla totutusti kirurgiasta, sädehoidosta sekä solunsalpaajahoidosta, kuhunkin syöpätautiin parhaiten tehoavana yhdistelmänä. Pelkällä leikkauksella voidaan parantaa vain ne syövän muodot, joissa kasvain on paikalli-

nen ja radikaalileikkaus mahdollista tehdä. Monissa tapauksissa, joissa kasvain on kiinteä, hoito aloitetaan leikkausta edeltävällä solunsalpaajahoidolla, jolloin kasvain saadaan pienennettyä leikkaukelpoiseksi. Solunsalpaajien 1970-luvulla yleistynyt käyttö yhdistelmähoitona on parantanut niiden syöpätyyppien ennustetta, joissa tauti on jo laajalle levinnyt. Lapsilla solunsalpaajahoido on yhdistelmähoitoa ja koostuu usein monesta eri solunsalpaajasta. Hoito kestää yleensä muutamasta kuukaudesta kahteen vuoteen. Lasten syöpätapauksissa sädehoidon määrää on vähitellen vähennetty, vaikka sillä on edelleen suuri merkitys osana yhdistelmähoitoa. (Pihkala 2010, 395–397).

Lasten syöpätapauksissa lääkehoito koostuu yleensä muutaman päivän kuu-reista, jotka annetaan sairaalassa. Hoitojen välissä lapsi pääsee kotiin toipu-maan, mikäli hänellä ei ilmene infektion aiheuttamaa kuumetta tai neutropeniaa (valkosolujen puutostila), jotka ovat tämälntyyppisissä lääkehoidoissa yleisiä haittavaikutuksia. Nämä vaativat sairaalahoitoa, mutta eivät yleensä aiheuta hengenvaaraa. Mikäli kuume kuitenkin nousee, on tärkeää, että lapsi pääsee heti sairaalaan saamaan infektion vaatimaa antibioottihoitoa. (Pihkala 2010, 396.)

2.4 Syöpään sairastuneen lapsen perhe

Lapsen sairastuessa on tärkeää huomioida sairastuneen lapsen lisäksi myös vanhemmat ja sisarukset. Lisäksi vanhemmalle tulee selittää, että lapsi tarvitsee pikaiset jatkotutkimukset mahdollisen vakavan sairauden takia. Alkuvaiheessa lääkärin ei ole välttämätöntä antaa arviota diagnoosista tai sairauden laadusta tai ennusteesta, mikäli kyseessä on vain arvio sairaudesta. On kuitenkin erityi-sen tärkeää, että vanhempi tietää, minkä takia kokeita tehdään ja että tutkimus-ten tekeminen on välttämätöntä, jotta tietoa saataisiin lisää. Saira-an lapsen vanhemmat tarvitsevat aina selityksen lääkärin ja muun hoitohenkilökunnan toiminnalle. (Pihkala 2010, 390.)

Vanhemmalle lapsen sairastuminen syöpään aiheuttaa usein pelon ja ahdistuk-sen lisäksi myös syyllisyyden tunteita. Lisäksi huoli lapsesta voi aiheuttaa van-hemmalle lisäksi esimerkiksi unettomuutta, joka puolestaan voi edelleen lisätä stressiä. (Neu, Matthews & King 2014, 410–411.) Vanhemman tärkein tehtävä

lapsen sairastuttua on tarjota lapselle mahdollisimman normaali elinympäristö sairauden sallimissa rajoissa. Lapsen tukemisen lisäksi vanhempien tulisi huomioida oma jaksamisensa sekä tuen tarpeensa, jotta heillä olisi voimavaroja tukea sairastuneen lapsen lisäksi myös perheen mahdollisia muita lapsia. Avun piiriin hakeutuminen on usein välttämätöntä tilanteesta selviytymisen kannalta. Apua tarjoaa esimerkiksi Syöpäjärjestöjen jäsenyhdistys SYLVA ry, joka on syöpään sairastuneiden lasten perheiden perustama yhdistys. (Syöpäjärjestöt 2014.)

2.5 Syöpään sairastuneen lapsen hoitotyö

Syöpään sairastuneen lapsen hoitotyö perustuu hoitotieteeseen. Sen lähtökohdaksi on humanistinen ihmiskäsitys ja hoidon ydin on potilas-hoitaja-suhde. Vuorovaikutussuhteessa hoitotyön arvot ja periaatteet toteutuvat. Hoitotyön periaatteita ovat yksilöllisyys, perhekeskeisyys, omatoimisuus, jatkuvuus, turvallisuus sekä kasvu ja kehitys, jotka ohjaavat syöpään sairastuneen lapsen hoitotyötä osastoilla. Perheiden kohtaaminen on yksi syöpään sairastuneen lapsen hoitotyön painoalueista. Yksilövastuun hoitotyön avulla turvataan hoidon yksilöllisyys sekä jatkuvuus ja hoitaja on vastuussa potilaan hoitotyöstä. Hoitajan tulee suunnitella hoito niin, että hoito toteutuu ympäri vuorokauden tarkoituksen mukaisesti ja potilaan tarpeet tulevat huomioituiksi. Syöpäsairaana lapsen hoitotyössä huomioidaan koko perhe. (Helsingin Lastenklinikan osasto 10: Lapsipotilaiden tuki ry 2013.)

3 Ammattikorkeakoulu ja opinnäytetyö

Tässä opinnäytetyössä ammattikorkeakoululla tarkoitetaan korkeakoulua, jossa voi suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja sekä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja (Tilastokeskus 2013). Aineisto kerätään vain ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetöistä, jotka on tehty hoitotyön koulutusohjelmassa. Hoitotyön koulutusohjelmasta valmistuu Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran laillistamia terveydenhuollon ammattihenkilöitä, sairaanhoitajia (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira 2014).

Sairaanhoitajat ovat hoitotyön asiantuntijoita ja työskentelevät laaja-alaisesti erilaisissa hoitotyön tehtävissä. Sairauksien ennaltaehkäisemisen ja parantamisen lisäksi sairaanhoitajan työhön kuuluu terveyden edistäminen. Sairaanhoitajalta edellytetään päätöksentekokykyä sekä laajaa tiedollista ja taidollista hoitotyön osaamista. Sairaanhoitajat voivat työskennellä muun muassa sairaaloissa, kotisairaanhoidossa, terveyskeskuksissa sekä yksityisellä sektorilla. (Saimaan ammattikorkeakoulu 2014.)

Sairaanhoitajan tutkinnon laajuus ammattikorkeakouluissa on 210 opintopistettä ja tutkinnon suorittaminen kestää 3,5 vuotta. Tutkintoon sisältyy ammattitaitoa edistävää harjoittelua, minkä laajuus on 75 opintopistettä. (Saimaan ammattikorkeakoulu 2014.)

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt tallennetaan sähköisessä muodossa Theseus-julkaisuarkistoon.

4 Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä kuvaileva kirjallisuuskatsaus siitä, miten syöpään sairastuneen lapsen hoitotyötä on tutkittu ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä. Tarkoituksenamme on lähestyä asiaa eri näkökulmista ja tehdä yhteenveto valitsemistamme opinnäytetöistä. Opinnäytetyön tavoitteena on saada selville mahdollisia jatkotutkimusaiheita syöpään sairastuneen lapsen hoitotyöstä.

Tutkimustehtävät

1. Millä menetelmillä syöpään sairastuneen lapsen hoitotyötä on tutkittu ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä?
2. Mistä näkökulmista syöpään sairastuneen lapsen hoitotyötä on tutkittu ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä?
3. Millaisia tuloksia ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä on saatu syöpään sairastuneen lapsen hoitotyöstä?

5 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, kuinka lasten syöpätauteja on käsitelty jo tehdyissä ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä.

Aineisto kerättiin Suomen ammattikorkeakouluissa tehdyistä opinnäytetöistä hoitotyön koulutusohjelmassa. Ensimmäisessä hakuvaiheessa tarkastelimme opinnäytetöitä otsikoiden perusteella ja valitsimme niistä tarkoitukseemme sopivimmat opinnäytetyöt. Toisessa vaiheessa kävimme läpi opinnäytetöiden tiivistelmät, joiden perusteella valitsimme 20 opinnäytetyötä. Lopulliseen aineistoomme valitsimme 6 opinnäytetyötä niiden koko sisällön perusteella. Opinnäytetöiden kokonaismäärä jäi odotettua pienemmäksi. Lopussa karsiutui pois pelkästään toiminnallisella mallilla toteutuneet opinnäytetyöt, sillä ne eivät vastanneet tutkimuskysymyksiimme. Mukaan otettavat opinnäytetyöt oli täytynyt toteuttaa hoitotyön koulutusohjelmassa. Lisäksi opinnäytetöissä tutkimuksen kohteena olevien lasten täytyi olla iältään 0-16 -vuotiaita. Emme myöskään valinneet opinnäytetyöhömmä toiminnallisella menetelmällä tehtyjä opinnäytetöitä, koska ne eivät vastanneet tutkimuskysymyksiimme.

Opinnäytetyöt analysoitiin sisällönanalyysillä. Tällä menetelmällä voidaan kuvata tekstiä, joka on analyysin kohteena (Kylmä & Juvakka 2007, 112a). Pyrimme valitsemaan lähteitä, jotka on julkaistu vuoden 2007 jälkeen. Tällä varmistimme, että käytössämme on mahdollisimman uutta tietoa.

5.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksella tarkoitetaan tutkimusta, jonka avulla perehdytään jo olemassa olevaan tietoon ja tehtyihin tutkimuksiin. Sen avulla voidaan hahmottaa olemassa olevan tutkimustiedon kokonaisuus. Kirjallisuuskatsauksessa koetaan samaan aiheeseen liittyviä tutkimuksia yhteen, jotta saadaan tietoa muun muassa aiemman tutkimustiedon määrästä, sekä millaisia tutkimukset ovat sisällöllisesti ja millaisia menetelmiä niissä on käytetty. (Johansson 2007, 3.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla pyritään tunnistamaan, vahvistamaan tai kyseenalaistamaan aiempien tutkimuksien esiintuomia kysymyksiä. Lisäksi

pyritään tunnistamaan aiempien tutkimuksien ristiriitoja ja tiedonaukkoja. Uudenlainen näkökulma on usein löydettävissä kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla. (Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen & Liikanen 2013, 294–295.)

5.2 Aineiston haku ja menetelmä

Hakuprosessi on kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa kriittisin vaihe, sillä huolimattomuudet hakuprosessissa voivat johtaa tulosten epäluotettavuuteen sekä harhaisuuteen. Hakuprosessin tarkoituksena on saada selville kaikki kirjallisuuskatsaukseen sopivat tutkimukset. Tiedonhaun luotettavuutta voidaan parantaa käyttämällä asiantuntijan apua. Jotta hakuprosessia voidaan pitää luotettavana, täytyy hakuprosessin vaiheet dokumentoida huolellisesti. (Pudas-Tähkä & Axelin 2007,49–50.)

Tiedonhakuprosessimme poikkeaa normaaleista käytänteistä hieman, koska aineisto kerättiin eri tietokantojen sijaan Theseus-julkaisuarkistosta. Käytimme hakusanoja syöpä AND laps, joka tuotti yhteensä 205 osumaa. Näistä ensimmäiseen vaiheeseen otsikoiden perusteella valitsimme yhdeksän opinnäytetyötä ja toiseen vaiheeseen valitsimme tiivistelmien perusteella viisi opinnäytetyötä, joista lopulliseen aineistoon valitsimme koko sisällön perusteella neljä opinnäytetyötä. Hakusanat lapsi, syöpä tuottivat 344 osumaa. Valitsimme yhdeksän työtä otsikoiden perusteella ja niistä lopullisesti yhden opinnäytetyön. Hakusanoilla syöpä? AND laps? saimme 347 osumaa, joista valitsimme yhden toiseen vaiheeseen ja käytimme sitä myös lopullisessa aineistossa. Taulukossa 1 on esitetty tiedonhakuprosessimme.

Hakusanat	Osumat (=n)	1.vaihe (=n)	2.vaihe (=n)	Lopullinen valinta (=n)
syöpä AND laps	205	9	5	4
lapsi, syöpä	344	9	4	1
syöp? AND laps?	347	1	1	1

Taulukko 1. Tiedonhakuprosessi

Teimme ensin hakua itsenäisesti, ja olimme sen jälkeen yhteydessä koulumme kirjaston informaattikkoon. Meidän tapauksessamme informaatikosta ei ollut mainittavaa hyötyä, koska informaation mukaan olimme itsenäisesti löytäneet tarkoitukseemme sopivimmat hakusanat.

5.3 Aineiston ja sisällön analyysi

Sisällönanalyysiä käytetään usein kvalitatiivisessa tutkimuksessa, ja se on aineistojen perusanalyysimenetelmä. Sisällönanalyysi mahdollistaa aineiston erilaiset analyysit ja kuvaukset. Tällä menetelmällä voidaan tiivistää aineistoja, jolloin tutkittavaa aineistoa kuvataan yleistävästi. Tavoitteena on aineiston laaja mutta tiivis esittäminen. Sensitiivisyys ja tutkimusmenetelmän joustavuus ovat sisällönanalyysin vahvuuksia, minkä lisäksi sitä pidetään yksinkertaisena tutkimustekniikkana. Yksinkertaisuuden vuoksi menetelmää on myös kritisoitu, koska se ei mahdollista aineiston tilastollista analyysia. Joustavuutensa ja säännötömyytensä vuoksi sisällönanalyysi on tutkimusmenetelmänä haasteellinen, eikä se etene suoraviivaisesti. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 165–167.)

Tämä opinnäytetyö on toteutettu induktiivista eli aineistolähtöistä analyysimenetelmää käyttäen. Induktiivisen menetelmän pohjana on päättely. Mikäli aiempaa tietoa ei ole tai tieto on hajanaista, on induktiivinen analyysitapa aiheellinen.

Analyysi etenee pelkistäen, ryhmitellen ja abstrahoiden, ja raportointi perustuu aineistolähtöisyyteen. (Kankkunen ym. 2013, 165–167.)

6 Opinnäytetyöhön liittyvät eettiset näkökohdat

Tutkimusetiikassa keskeistä on se, miten tehdään eettisesti hyvää ja luotettavaa tutkimusta. Kirjallisuuskatsausta tehdessä täytyy käyttää laadullisesti hyvää ja luotettavaa lähdemateriaalia. (Leino-Kilpi ym. 2003, 284–285.)

Tässä kirjallisuuskatsauksessa käytettävää materiaalia Theseus-tietokannasta voidaan pitää luotettavana, sillä kaikki siellä julkaistut työt täyttävät ammattikorkeakoulujen kriteerit opinnäytetyöstä. Opinnäytetöiden laatu voi vaihdella eri töiden välillä. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan yleisillä laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteereillä tai eri menetelmiin liittyvillä luotettavuuskriteereillä (Kylmä ym. 2007, 127b).

Opinnäytetyössä pyrimme viittaamaan lähteisiin oikeaoppisesti ja asianmukaisesti tekijänoikeuksia kunnioittaen. Kirjallisuuskatsauksen tulosten raportoinnissa on myös noudatettava eettisiä sääntöjä. Tutkimuksen tulokset on kirjattava sellaisenaan, niitä vääristelemättä. (Leino-Kilpi ym. 2003, 292–293.)

7 Kirjallisuuskatsauksen tulosten analysointi

7.1 Opinnäytetöiden tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, millä menetelmillä syöpään sairastuneen lapsen hoitotyötä on tutkittu ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä (Taulukko 2). Opinnäytetyöt oli toteutettu pääosin laadullisella menetelmällä, kuudesta opinnäytetyöstä neljä oli tehty tällä menetelmällä (Pitkänen & Sohlman 2012; Mikkola & Mäenpää 2010; Wiss 2011; Hassinen & Roivas 2012). Jäljelle jääneet kaksi opinnäytetyötä oli toteutettu kirjallisuuskatsauksena (Havanko 2013; Kinnunen & Pitkänen 2013). Lisäksi toisen kirjallisuuskatsauksen pohjalta oli tehty toiminnallinen osuus opinnäytetyöhön (Havanko 2013).

Opinnäytetyö, tekijät, julkaisuvuosi, ammattikorkeakoulu	Tutkimusmenetelmät, aineistonkeruu
<p>Syöpää sairastavan lapsen isän kohtaaminen ja tukeminen sairaanhoitajan kuvaamana</p> <p>Pitkänen Outi & Sohlman Eveliina</p> <p>2012, Savonia ammattikorkeakoulu</p>	<p>Laadullinen tutkimusmenetelmä</p> <p>Teemahaastattelu</p>
<p>”Tässä eletään päivä kerrallaan” - Äidin kokemuksia sairaalahoidosta lapsen sairastuttua ja kuoltua syöpään</p> <p>Mikkola Mia & Mäenpää Katja</p> <p>2010, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu</p>	<p>Laadullinen menetelmä,</p> <p>Syvähaastattelu</p>
<p>Lasten ja nuorten toiveiden mukainen hoitoympäristö – Lasten ja nuorten toiveiden ja hoitoympäristön vaateiden yhteensovittaminen lasten syöpäosastolla</p> <p>Kinnunen Linda & Pitkänen Veera</p> <p>2013, Metropolia ammattikorkeakoulu</p>	<p>Kirjallisuuskatsaus + Toiminnallinen osuus</p> <p>Käytäntöön perustuvan hoitotyön menetelmä</p>
<p>Syöpää sairastavan varhaisnuoren psyykkisen kehityksen tukeminen sairaalahoidossa – Hoitotyön mahdollisuudet ja kehittämissuhteet hoitajien kokemana</p> <p>Wiss Sanna</p> <p>2011, Tampereen ammattikorkeakoulu</p>	<p>Laadullinen tutkimusmenetelmä</p> <p>Teemahaastattelu</p>
<p>Syöpää sairastavan leikki-ikäisen lapsen tiedon ja tuen tarve – suunnitelma nukketheaterin hyödyntämisestä</p> <p>Havanko Nina</p> <p>2013, Turun ammattikorkeakoulu</p>	<p>Kirjallisuuskatsaus + Toiminnallinen osuus</p>
<p>”En olisi selviytynyt ilman vertaistukea” - Vertaistuen merkitys syöpää sairastavan lapsen vanhemmille</p> <p>Hassinen Noora & Roivas Sanna</p> <p>2012, Karelia-ammattikorkeakoulu</p>	<p>Laadullinen tutkimusmenetelmä</p> <p>Teemoittelu, teemakysely</p>

Taulukko 2. Opinnäytetöiden tutkimusmenetelmät

Kahdessa opinnäytetyössä aineisto kerättiin teemahaastattelun avulla haastatteleamalla sairaanhoitajia. Toisessa haastateltiin viittä sairaanhoitajaa (Kinnunen & Pitkänen 2013) ja toisessa kolmea sairaanhoitajaa (Wiss 2011). Yhdessä opinnäytetyössä käytettiin syvähaastattelua, jossa haastateltiin yhtä syöpään sairastuneen lapsen äitiä kolmena eri kertana (Mikkola & Mäenpää 2010). Tässä työssä käytettiin lisäksi teemahaastattelua, jossa haastateltavina olivat yksi sairaanhoitaja keskussairaala- ja yksi sairaanhoitaja yliopistosairaala-alueelta. Yhdessä opinnäytetyössä aineisto kerättiin teemakyselyinä syöpäsairaiden lasten vanhemmilta Sylva ry:n kautta. Kyselyyn vastasi 17 vanhempaa (Hassinen & Roivas 2012).

7.2 Opinnäytetöiden näkökulmat

Tutkimuskysymyksiimme kuului selvittää, mistä näkökulmista syöpään sairastunut lasta on tutkittu ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä (Taulukko 3). Yksi opinnäytetyö on tehty syöpään sairastuneen lapsen vanhempien näkökulmasta (Hassinen & Roivas 2012). Hassinen & Roivas (2012) ovat selvittäneet opinnäytetyössään, kuinka vertaistuen saanti on auttanut syöpään sairastuneen lapsen vanhempia jaksamaan arjessa sekä millaisia kokemuksia vanhemmillä vertaistuesta on. Lisäksi opinnäytetyössä on selvitetty, mistä vanhemmat ovat saaneet tietoa vertaistuesta.

Kahdessa opinnäytetyössä on käytetty vain sairaanhoitajan näkökulmaa (Pitkänen & Sohlman 2012; Wiss 2011). Työssään Pitkänen & Sohlman (2012) ovat tarkastelleet syöpään sairastuneen lapsen isän kohtaamista sairaanhoitajan näkökulmasta. Wiss (2011) puolestaan kuvaa opinnäytetyössään, mitä syöpää sairastavan varhaisnuoren psyykkisen kehityksen tukeminen on sairaanhoitajan näkökulmasta, millaisia hoitotyön keinoja hoitajilla on käytössään sekä millaisia kehittämisideoita hoitajille on nuorten psyykkisen tukemisen lisäämiseksi.

Opinnäytetyö, tekijät, julkaisu vuosi, ammattikorkeakoulu	Näkökulma
<p>Syöpää sairastavan lapsen isän kohtaaminen ja tukeminen sairaanhoitajan kuvaamana</p> <p>Pitkänen Outi & Sohlman Eveliina</p> <p>2012, Savonia ammattikorkeakoulu</p>	<p>Sairanhoitajan näkökulma</p>
<p>"Tässä eletään päivä kerrallaan" - Äidin kokemuksia sairaalahoidosta lapsen sairastuttua ja kuoltua syöpään</p> <p>Mikkola Mia & Mäenpää Katja</p> <p>2010, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu</p>	<p>Perhekeskeinen näkökulma</p>
<p>Lasten ja nuorten toiveiden mukainen hoitoympäristö – Lasten ja nuorten toiveiden ja hoitoympäristön vaateiden yhteensovittaminen lasten syöpäosastolla</p> <p>Kinnunen Linda & Pitkänen Veera</p> <p>2013, Metropolia ammattikorkeakoulu</p>	<p>Lapsen ja nuoren + sairaanhoitajan näkökulma</p>
<p>Syöpää sairastavan varhaisnuoren psyykkisen kehityksen tukeminen sairaalahoidossa – Hoitotyön mahdollisuudet ja kehittämisehdotukset hoitajien kokemana</p> <p>Wiss Sanna</p> <p>2011, Tampereen ammattikorkeakoulu</p>	<p>Sairanhoitajan näkökulma</p>
<p>Syöpää sairastavan leikki-ikäisen lapsen tiedon ja tuen tarve – suunnitelma nukketatterin hyödyntämisestä</p> <p>Havanko Nina</p> <p>2013, Turun ammattikorkeakoulu</p>	<p>Syöpäsairaalan leikki-ikäisen lapsen näkökulma</p>
<p>"En olisi selviytynyt ilman vertaistukea" - Vertaistuen merkitys syöpää sairastavan lapsen vanhemmille</p> <p>Hassinen Noora & Roivas Sanna</p> <p>2012, Karelia ammattikorkeakoulu</p>	<p>Vanhempien näkökulma</p>

Taulukko 3. Opinnäytetöiden näkökulmat

Mikkola & Mäenpää (2010) ovat tarkastelleet opinnäytetyössään hoitotyön onnistumisia ja epäonnistumisia sekä sairaanhoitajan että äidin näkökulmasta, kun lapsi on sairastunut ja kuollut syöpään. Kinnunen & Pitkänen (2013) ovat työssään tarkastelleet lasten ja nuorten toiveiden mukaista hoitoympäristöä sairaanhoitajan näkökulman lisäksi lasten ja nuorten näkökulmasta.

Yksi opinnäytetyö on tehty syöpää sairastavan leikki-ikäisen lapsen näkökulmasta (Havanko 2013). Havanko (2013) kartoittaa opinnäytetyössään syöpää sairastavan leikki-ikäisen lapsen tiedon ja tuen tarvetta, jonka pohjalta on suunniteltu nukketheateri osaksi syöpää sairastavan lapsen hoitoa. Nukketheaterin avulla voidaan tukea syöpäsairaana lapsen tiedon ja tuen tarvetta.

7.3 Opinnäytetöiden tulokset

Opinnäytetyössään Pitkänen & Sohlman (2012) toteavat, että syöpään sairastuneen lapsen isä kohdataan samoin kuin muu perhe, minkä vuoksi hoitohenkilökunta käsittelee perhettä kokonaisuutena. Tulokset tuovat esille, että jokainen sairaanhoitaja tekee työtään omalla persoonallaan ja kohtaa omaiset omalle persoonalleen ominaisella tavalla, kuitenkin huomioiden omaisen yksilöllisyyden ja kulttuurin. Lähtökohtana isän kohtaamiselle on kuitenkin hänen oma halukkuutensa vastaanottaa tukea. Kohtaaminen vaatii aikaa, etenkin hoitosuhteen alkuvaiheessa. Hoitoprosessit ovat yleensä pitkiä, jonka takia hoitosuhde koko hoidon ajan.

Pitkänen & Sohlman (2012) mukaan sairaanhoitaja tunnisti isän tuen tarpeen käyttäen omaa tietämystään sekä tilanneherkkyyttä apunaan. Lisäksi hyökkäävä puhe ja kriittiset kysymykset sekä aggressiivinen käytös viittasivat sairaanhoitajien mukaan isän tuen tarpeeseen. Sairanhoitajat toivat esille, että etenkin isän vointi ja jaksaminen olivat suhteessa lapsen vointiin, erityisesti lapsen voinnin muutos huonompaan aiheuttaa tuen isän tarvetta. Vuorovaikutuksellinen hoitosuhde auttoi hoitajaa tunnistamaan isän mahdollisen tuen tarpeen. Sairanhoitajien mukaan isät hyötyivät eniten emotionaalisesta sekä konkreettisesti tuesta.

Mikkolan & Mäenpään (2012) opinnäytetyöstä käy ilmi, että syöpään sairastuneen lapsen äiti olisi kaivannut enemmän henkistä tukea osaston henkilökunnalta koko hoitoprosessin aikana. Lisäksi eri osastojen välillä oli äidin mukaan suuria puutteita esimerkiksi henkilökunnan hygieniaosaamisessa sekä eroavaisuuksia lapsille suunnatussa viriketoiminnassa ja sen tarjonnassa.

Kinnunen & Pitkänen (2013) tiivistävät opinnäytetyössään syöpää sairastavan lapsen hoitoympäristön vaateet. Osastolla hygienia nousi tärkeäksi syöpähoitojen aikana, sillä syöpähoidoista aiheutuva immuunikato herkistää lapsia infektioille. Hygienen kannalta tärkeitä ovat myös erilaiset huoneratkaisut; syöpähoitoa saanut lapsi voi tarvita eristyshuoneen. Lisäksi korkean infektionriskin vuoksi esimerkiksi erilaiset viherkasvit ja verhot ovat osastoilla kiellettyjä.

Kirjallisuuskatsauksen pohjalta Kinnunen & Pitkänen (2013) tuovat esille, että sairaalahoitoon joutuminen voi herättää lapsessa negatiivisten tunteiden, kuten surun, pelon ja häpeän lisäksi myös positiivisia tunteita. Lasten pelot sairaalassa ovat jaettavissa kolmeen luokkaan: sairaalaympäristöön kohdistuvat pelot, toimenpiteisiin kohdistuvat pelot sekä omiin tuntemuksiin kohdistuvat pelot. Sairaalaympäristö voi herättää lapsissa positiivisia tunteita sen erillaisuuden ja jännittävyyden takia. Parhaita kokemuksia olivat erilaiset aktiviteetit, kuten elokuvien katselu ja pelien pelaaminen. Joissakin tapauksissa lapset pitivät hoitotoimenpiteitä yhtenä parhaimmista asioista hoitajakson aikana.

Huonoiksi kokemuksiksi Kinnunen & Pitkänen (2013) mukaan lapset tunsivat tekemisen ja yksityisyyden puutteen sekä erilaiset liikkumisrajoitukset sairauden takia. Lisäksi sairaalan erilaiset äänet ja hoitovälineet, kuten letkut, koneet ja telineet aiheuttivat lapsissa pelon tunteita. Kahdessa tutkimuksessa esiin nousi hoitajien vaatteiden väri; valkoiset vaatteet aiheuttivat lapsissa hermostuneisuutta, joten värikkäät vaatteet koettiin lasten hoitotyöhön sopivammiksi. Lisäksi ahdistusta aiheuttavia kokemuksia sairaalassaolon aikana olivat erossaolo vanhemmista ja muusta perheestä sekä poissaolo kotoa. Myös yksinolo tuotti ahdistuksen tunteita.

Wiss (2011) työssään Syöpää sairastavan varhaisnuoren psyykinen tukeminen sairaalahoidossa – Hoitotyön mahdollisuudet ja kehittämissuhteet hoitajien

kokemana toteaa, että syöpää sairastavan varhaisnuoren psyykkisen kehityksen tukemisessa on tärkeää kohdata nuori kehityspsykologisen tiedon avulla. Myös varhaisnuoren ikä ja kehitystaso tulee huomioida. Hoitajan tulee tietää varhaisnuoren psyykkisen kehityksen haasteet ja pyrkiä vastaamaan niihin hoitotyön keinoin.

Hoitajat kertoivat luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen luomisen hoitajan ja lapsen sekä perheen välille olevan välttämätöntä varhaisnuoren psyykkisen kehityksen kannalta. Hoitajat kertoivat myös nuoren tulevaisuudenkuvan säilyttämisen ja sen tukemisen sekä toivon ylläpitämisen tärkeänä osana nuoren psyykkisen kehityksen tukemista, lisäksi yhteyden pitäminen läheisiin ihmisiin sairaalassaolon aikana oli mahdollistettava. Kuntouttava työote ja nuoren oma-toimisuuteen sekä itsenäisyyteen sekä kokemuksen jakamiseen kannustaminen olivat myös psyykkisen kehityksen tukemisen kulmakiviä sairaanhoitajien kannalta. (Wiss 2011.)

Wiss (2011) tiivistää työnsä tulokset hoitajien kehittämisajatuksia nuoren psyykkisen kehityksen tukemisen parantamiseksi. Parannusajatuksia olivat moniammatillisen yhteistyön lisääminen, hoitajien jaksamisen edistäminen kouluttamisen ja työnohjauksen avulla. Lisäksi hoitohenkilökuntaa tulisi olla riittävästi, jotta hoitajalla olisi tarpeeksi aikaa paneutua nuoren psyykkisen kehityksen tukemiseen.

Opinnäytetyössään Havanko (2013) on kerännyt kirjallisuuskatsauksen avulla tietoa syöpää sairastavan leikki-ikäisen tiedon ja tuen tarpeesta sekä nukketeat-terin vaikutuksesta syöpää sairastavan leikki-ikäisen tiedon ja tuen tarpeeseen. Leikki-ikäinen lapsi tarvitsee tukea koko sairautensa ajan, minkä lisäksi hoitohenkilökunnan tulee osata antaa oikeanlaista tietoa sairauden senhetkisesti tilasta. Jotta tiedon ja tuen tarpeet tulevat täytetyksi, tulee lapsen kehitystaso huomioida. Alkuvaiheessa lapsen tiedon ja tuen tarve on uuteen elämäntilanteeseen sopeutumisen tukemista.

Opinnäytetyö, tekijät, julkaisu vuosi, ammattikorkeakoulu	Keskeiset tutkimustulokset
<p>Syöpää sairastavan lapsen isän kohtaaminen ja tukeminen sairaanhoitajan kuvaamana</p> <p>Pitkänen Outi & Sohlman Eveliina</p> <p>2012, Savonia ammattikorkeakoulu</p>	<p>-Isä kohdataan ja häntä tuetaan samoin kuin muuta perhettä</p> <p>-Sairaanhoitajille oli tietoa, kuinka tukea isää</p> <p>-Isälle tärkein tuki emotionaalista ja konkreettista</p>
<p>"Tässä eletään päivä kerrallaan" - Äidin kokemuksia sairaalahoidosta lapsen sairastuttua ja kuoltua syöpään</p> <p>Mikkola Mia & Mäenpää Katja</p> <p>2010, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu</p>	<p>-Äiti kaipasi enemmän henkistä tukea prosessin aikana</p> <p>-Eri osastojen välillä äidin mielestä suuria eroja esim. Lapsille suunnatuissa virikkeissä</p> <p>-Hygieniosaamisessa puutteita</p>
<p>Lasten ja nuorten toiveiden mukainen hoitoympäristö – Lasten ja nuorten toiveiden ja hoitoympäristön vaateiden yhteensovittaminen lasten syöpäosastolla</p> <p>Kinnunen Linda & Pitkänen Veera</p> <p>2013, Metropolia ammattikorkeakoulu</p>	<p>-Lapset toivoivat mahdollisuutta olla osana päätöksentekoa</p> <p>-Hoitajille värikkäät vaatteet</p> <p>-Vanhemmille mahdollisuus olla jatkuvasti lapsen luona</p> <p>-Potilasohjausta paremmaksi</p>
<p>Syöpää sairastavan varhaisnuoren psyykkisen kehityksen tukeminen sairaalahoidossa – Hoitotyön mahdollisuudet ja kehittämisehdotukset hoitajien kokemana</p> <p>Wiss Sanna</p> <p>2011, Tampereen ammattikorkeakoulu</p>	<p>-Tiedostetaan haasteet sekä nuoren että hoitajan näkökulmasta</p> <p>-Kuntouttava työote, vuorovaikutus, tunteiden ja kokemusten jakaminen</p> <p>-Moniammatillisuuden ja yhteistyön kehittäminen</p> <p>-Psykiatrinen hoitotyö osaksi somaattista hoitoa</p> <p>-Resurssien kehittäminen ja riittävä koulutus & työnohjaus</p>
<p>Syöpää sairastavan leikki-ikäisen lapsen tiedon ja tuen tarve – suunnitelma nukketeatterin hyödyntämisestä</p> <p>Havanko Nina</p> <p>2013, Turun ammattikorkeakoulu</p>	<p>-Tukea ja tietoa lapselle annetaan yksilöllisesti senhetkisestä sairauden tilanteesta koko sairauden ajan ja huomioidaan kehitystaso</p> <p>-Syövän alkuvaiheessa lasta tuetaan sopeutumaan uuteen elämänvaiheeseen</p> <p>-Tietoa sairaudesta sekä hoitosuunnitelmasta</p> <p>-Nukella myönteinen vaikutus</p> <p>-Nukkeja ja nukketeatteria voidaan käyttää apuvälineenä kerrottaessa lapselle uutta tietoa</p>

<p>”En olisi selviytynyt ilman vertaistukea” - Vertaistuen merkitys syöpää sairastavan lapsen vanhemmille</p> <p>Hassinen Noora & Roivas Sanna</p> <p>2012, Karelia-ammattikorkeakoulu</p>	<p>-Vertaistuki koetaan positiivisena voimavarana</p> <p>-Vertaistuen merkitys vanhemmille; vuorovaikutus, ryhmäytyminen, ymmärtäminen, voimavarat & usko tulevaisuuteen</p> <p>-Kokemukset vertaistuesta; yhdessäolo, jakaminen ja samaistuminen</p> <p>-Tieto vertaistuesta saatiin mm. Järjestöistä, osastoilta, internetistä, lehdistä lisäksi omaehtoiset illanvietot</p> <p>-Vertaistuen saatavuus painottuu Keski- ja Etelä-Suomeen, saatavuus muualla puutteellista</p>
--	---

Taulukko 4. Opinnäytetöiden tulokset

Tulosten perusteella nukketeatterilla oli positiivinen vaikutus lapseen. Esimerkiksi kipu, ahdistus ja pelko olivat lievitettävissä nukketeatterin avulla. Nukketeatteria tai nukkea voidaan hyödyntää esimerkiksi fyysisistä oireista ja sairaudesta kerrottaessa. (Havanko 2013.)

Hassinen & Roivas (2010) ovat työssään selvittäneet vertaistuen merkitystä syöpään sairastuneen lapsen vanhemmille. Esiin nousi viisi teemaa, jotka auttoivat vanhempia jaksamaan: vuorovaikutus, ryhmäytyminen, molemminpuolinen ymmärtäminen, henkisten voimavarojen lisääntyminen ja usko tulevaisuuteen. Käytännön kokemusten jakaminen ja omien ajatusten purkaminen sekä hyvässä että pahassa olivat voimaannuttavia elementtejä vanhemmille. Näin perheet myös huomasivat, etteivät ole yksin asian kanssa, vaan muitakin samassa tilanteessa olevia perheitä löytyy. Vertaisten kanssa käydyt keskustelut olivat vanhemmille tärkeitä ja helpottavia, sillä vertainen ymmärtää oman kokemuksen kautta toisen ajatuksia ja tunteita.

Vertaistuki lisäsi vanhempien henkisiä voimavaroja toisilta vanhemmilta saadun tuen ja kannustuksen kautta. Tieto muiden selviytymisestä antoi vanhemmille toivoa tulevaisuudesta. Vanhemmat (n=17) kertoivat kahta poikkeusta lukuun ottamatta vertaistuen positiiviseksi asiaksi. Kaksi vastanneista kertoi, että heidän omat voimavaransa eivät olleet riittävät, jotta he olisivat hyötynneet vertaistuesta. Loput vastanneista kertoivat hyötynneensä vertaistuesta ja sen olleen

positiivinen voimavara. Tiedon vertaistuesta vanhemmat saivat sairaalan osastoilta, järjestöjen kautta, internetistä, lehdistä. Omaehtoista vertaistukea vanhemmat saivat toisten vanhempien järjestämistä tapahtumista, esimerkiksi illanistujaisista. (Hassinen ym. 2010.)

Kehittämissuunnitelmiksi esille tulivat vertaistukitoiminnan saatavuuden laajentaminen. Vanhempien mukaan vertaistukitoiminta keskittyy pääosin Etelä- ja Keski-Suomeen, muualla Suomessa saatavuus oli puutteellista. (Hassinen ym. 2013.) Taulukkoon 4 on koottu yhteenveto opinnäytetöiden tuloksista.

8 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millä menetelmillä, mistä näkökulmasta ja mitä tuloksia on saatu syöpään sairastuneen lapsen hoitotyöstä. Kokonaisuutena opinnäytetyön on ollut monivaiheinen sekä antoisa prosessi. Opinnäytetyö on edennyt aikataulun mukaisesti, sillä aihe on ollut mielenkiintoinen ja sitä oli mielekästä tutkia.

Opinnäytetyömme aineistoksi sopivia opinnäytetöitä löytyi vähemmän kuin olimme odottaneet ja halunneet, jotta olisimme saaneet kattavan määrän sopivia opinnäytetöitä. Kuitenkin määrä oli riittävä, jotta pystyimme laatimaan luotettavan ja riittävän yhteenvedon. Onneksemme opinnäytetyöt oli tehty useasta eri näkökulmasta sekä aiheet olivat toisistaan poikkeavia. Lisähaasteen opinnäytetyölle toi se, että monet opinnäytetyöt oli toteutettu toiminnallisella mallilla, joka ei vastannut tutkimuskysymyksiimme ja sen vuoksi rajasimme ne työn ulkopuolelle.

8.1 Tutkimustulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Syöpään sairastuneista lapsista on tehty opinnäytetöitä, mutta niistä vain pieni osa läpäisi sisäänottokriteerimme. Toiminnallisia opinnäytetöitä oli paljon, mutta ne rajattiin sisäänottokriteerien ulkopuolelle, sillä ne eivät vastanneet tutkimuskysymyksiimme. Pienestä otoksesta (N=6) huolimatta saimme tutkimuskysymyksiin vastaukset ja opinnäytetöiden aihepiirit olivat hyvin erilaisia, joten yh-

teenvetoon saimme monipuolista tietoa syöpään sairastuneen lapsen hoitotyöstä.

Lapsen näkökulmasta tehtyjä opinnäytetöitä on tuotettu vähän. Opinnäytetyösämme on mukana yksi opinnäytetyö, joka on tehty lapsen näkökulmasta. Etenkin pienen lapsen näkökulmasta on haasteellista tehdä tutkimusta, joten suurin osa opinnäytetöistä on tehty yli 10-vuotiaista lapsista ja nuorista. Sen sijaan sairaanhoitajan näkökulmasta tehtyjä töitä on enemmän.

Tehdyt opinnäytetyöt olivat joko kirjallisuuskatsauksia tai laadullisia tutkimuksia, joten emme saaneet aineistomme yhtään määrällistä tutkimusta. Toisaalta aihe on määrälliseen tutkimukseen haastava, eikä välttämättä palvele tarkoitusta yhtä hyvin kuin laadullinen tutkimus.

8.2 Eettisyys ja luotettavuus

Työhömme olemme valinneet luotettavista lähteistä mahdollisimman uusia julkaisuja. Työtämme voidaan pitää eettisesti luotettavana, koska olemme noudattaneet lähdeviitekriteereitä ja merkinneet lähteet asianmukaisella tavalla. Olemme myös noudattaneet tutkimustyössämme keskeisiä eettisiä periaatteita, joita ovat muun muassa plagiointin eli toisen julkaiseman tekstin kopioimisen välttäminen, tuloksien oikeanlainen ja rehellinen raportointi sekä käytettyjen menetelmien huolellinen noudattaminen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 23–27.)

8.3 Opinnäytetyön jatkotutkimusaiheet

Mahdollisiksi jatkotutkimusaiheiksi ehdotamme aiheen tutkimista eri näkökulmista, esimerkiksi lapsen näkökulmasta, sillä tällaisia opinnäytetöitä ei juurikaan ole tehty. Aiheena tämä voi olla haasteellinen, minkä takia opinnäytetyö voi olla vaikea toteuttaa, luultavasti juuri siksi aihetta ei vielä ole tutkittu. Lisäksi jatkotutkimusta voisi olla hyvä tehdä koko perheen näkökulmasta, sillä lapsen sairastuminen koskettaa koko perhettä. Lisäksi se vaatii suuria voimavaroja koko perheeltä, ja on raskas kokemus vanhempien lisäksi myös perheen muille lapsille.

Esimerkkinä jatkotutkimusaiheesta voisi olla millaisia kokemuksia perheen muilla lapsilla on sisaruksensa sairaudesta tai millaisia ajatuksia lapsena sairastettu syöpä herättää sairastuneessa myöhemmällä iällä.

Kuviot

Kuvio 1. Alle 15-vuotiaiden lasten syöpätautien suhteellinen jakauma s. 6

Taulukot

Taulukko 1. Tiedonhakuprosessi s. 11

Taulukko 2. Opinnäytetöiden tutkimusmenetelmät s.14–15

Taulukko 3. Opinnäytetöiden näkökulmat s. 16–17

Taulukko 4. Opinnäytetöiden tulokset s. 20–21

Lähteet

Helsingin Lastenklinikan osasto 10: Lapsipotilaiden tuki ry 2013. Lapsisyöpöpotilaat. Hoidosta osastolla 10.

http://www.osasto10tuki.fi/hoidosta_osastolla_10.html. Luettu 20.11.2014.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Johansson, K. 2007. Kirjallisuuskatsaukset – huomio kirjallisuuskatsaukseen. Teoksessa Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L.(toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. A:51/2007, 3-9.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. Hoitotiede 25 (4), 291–301.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007a. Laadullinen terveystutkimus. Aineiston käsittely ja analyysi. Helsinki: Edita.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007b. Laadullinen terveystutkimus. Tutkimuksen luotettavuus. Helsinki: Edita.

Leino-Kilpi, H.& Välimäki, M. 2003. Etiikka hoitotyössä. Hoitotyöntekijä ja tutkimusetiikka. Juva: WSOY.

Neu, M., Matthews, E. & King, N. 2014. Exploring sleep-wake experiences of mothers during maintenance therapy for their child's acute lymphoblastic leukemia. University of Colorado. Journal of pediatric nursing 29, 410-421.

Pihkala, U. 2010. Syöpäsairaudet. Teoksessa Rajantie, J., Mertsola, J. & Heikinheimo, M. Lastentaudit. Helsinki: Duodecim, 383–401.

Pudas-Tähkä S-M. & Axelin, A. 2007. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajaus, hakutermit ja abstraktien arviointi. Teoksessa Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L.(toim.) Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. A:51/2007, 46–57.

Saimaan ammattikorkeakoulu 2014. Koulutustarjonta ja hakeminen. AMK-tutkinnot. Sairaanhoidaja. <http://www.saimia.fi/fi-FI/koulutustarjonta/amk-tutkinnot/sairaanhoidaja>. Luettu 20.11.2014.

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja, opetusjulkaisuja 62. http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf. Luettu 3.9.2014.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira 2014. Luvat. Ammattioikeudet. <http://www.valvira.fi/luvat/ammattioikeudet>. Luettu 3.9.2014.

Syöpäjärjestöt 2014. Potilaat ja läheiset. Läheisille. Lapsiperheet. Syöpä lapsiperheessä. <http://www.cancer.fi/potilaatjalaeiset/laheisille/lapsiperheet/>. Luettu 10.11.2014.

Tilastokeskus 2013. Tietoa tilastoista. Käsitteet ja määritelmät. Ammattikorkeakoulu. <http://www.tilastokeskus.fi/meta/kas/ammattikorkeak.html>. Luettu 3.9.2014.

Työssä käytetyt opinnäytetyöt

Pitkänen, O. & Sohlman, E. 2012. Syöpää sairastavan lapsen isän kohtaaminen ja tukeminen sairaanhoitajien kuvaamana. Savonia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Mikkola, M. & Mäenpää, K. 2010. ”Tässä eletään päivä kerrallaan” – Äidin kokemuksia sairaanhoidosta lapsen sairastuttua ja kuoltua syöpään. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Kinnunen, L. & Pitkänen, V. 2013. Lasten ja nuorten toiveiden mukainen hoitoympäristö – Lasten ja nuorten toiveiden ja hoitoympäristön vaateiden yhteensovittaminen lasten syöpäosastolla. Metropolia ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Wiss, S. 2011. Syöpää sairastavan varhaisnuoren psyykinen tukeminen sairaalahoidossa – Hoitotyön mahdollisuudet ja kehittämisehdotukset hoitajien kokemana. Tampereen ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Havanko, N. 2013. Syöpää sairastavan leikki-ikäisen lapsen tiedon ja tuen tarve – Suunnitelma nukketeatterin hyödyntämisestä. Turun ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

Hassinen, N. & Roivas, S. 2012. ”En olisi selvinnyt ilman vertaistukea” – Vertaistuen merkitys syöpää sairastavan lapsen vanhemmille. Karelia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.

